PERSOONLIJK

7144

ZEER GEHEIM.

1°H 10211a/19 (9)

1. Alhoewel de huidige Indonesische uitlatingen de gedachte aan besprekingen met dit land wellicht niet direct aantrekkelijk maken, lijkt het desniettegenstaande aanbeveling te verdienen om zich tijdig op de verschillende aspecten en consequenties van een dergelijke eventualiteit te bezinnen.

Nederland heeft bovendien bij herhaling, en laatstelijk ook door in de VN de Brazzaville-resolutie te aanvaarden, te kennen gegeven, dat het in beginsel bereid is te spreken met Indonesië, zij het onder zekere voorwaarden, te weten: in multilateraal kader en mits een vrije keuze van de bevolking over eigen toekomst is verzekerd.

2. Niet alleen lijkt in dit verband de vraag alleszins gewettigd waarover men eventueel zou moeten spreken, doch wellicht opent de beantwoording van deze vraag een perspectief voor verdere initiatieven van Nederlandse zijde op het internationale vlak. Het is immers aan geen twijfel onderhevig, dat van de drie alternatieven: eenzijdig doorgaan met de ontwikkelingsarbeid in NNG, bilateraal gesprek met Indonesië of internationalisatie de laatste het enig reëel uitvoerbare blijft.

Naar het voorkomt zouden derhalve doel en inhoud van een dergelijk gesprek slechts kunnen zijn: het gezamenlijk zoeken van wegen en middelen tot een zo goed mogelijke verwezenlijking van de essentiële doelstelling van het Nederlandse beleid: de opvoeding van de Papoea tot volwaardig persoon en staatsburger, conform letter en geest van art. 73 Handvest VN. M.a.w., de basis van een dergelijk gesprek zou instede van te beginnen met het zelfbeschikkingsrecht een meer indirecte benadering moeten zijn, namelijk hoe de

- sinds -

Kenmerk: Bot zeer geheim; persoonlijk.
© NA, AOK/AZ/KMP (1942-1979)3905
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/22654

sinds 10 jaar met kracht en toenemend succes ingezette ontwikkelingsarbeid ten behoeve van dit achtergebleven volk op de bestaande basis kan worden veiliggesteld en ongehinderd, op hetzelfde niveau en in hetzelfde tempo voortgang kan vinden, daarbij echter tevens realistisch rekening houdend met het feit, dat de status van het gebied betwist is.

3. Derhalve rijst de vraag of het mogelijk is - gelet op beide aspecten: ontwikkeling conform art. 73 van dit niet zelfbesturende en tegelijke betwiste gebied - over de materie zelf, dus over de ter verwezenlijking van eerdergenoemde doelstelling te volgen weg een gespreksbasis te vinden met Indonesië in multilateriaal kader (VN- of anderszins). Hierbij zou b.v. kunnen worden gedacht aan het nagaan van de mogelijkheid te komen tot een soort "ontwikkelingsraad", waarin naast de V.S., Australië, (N. Zeeland?), Nederland, India (?), een Brazzavilleland (?), ook Indonesië zou zitting dienen te hebben.

Voorts zouden daarbij de bekende elementen uit het in de VN ingediende voorstel (voorshands voortgezette financiering e.d.) aan de orde kunnen komen.

4. Nu de V.S. door de Nederlandse stap in de VN zich méér dan ooit tevoren hebben uitgesproken voor de aan het Nederlandse beleid ten grondslag liggende beginselen, zij het onder gelijktijdige duidelijke verwijzing naar het geschil-aspect van de onderhavige kwestie, zou een dergelijk Nederlands initiatief tot een concreet gesprek, waaraan Indonesië zou deelnemen, voor de V.S. moeilijk afwijsbaar zijn. Een dergelijke bereidver-

- klaring -

verklaring van Ned. zijde, welke dus de V.S. op meer blijvende wijze in de N.G.-kwestie zou verwikkelen, zou een "uitverkoop van de Papoea's aan Indonesië" - het welhaast zekere gevolg van een (uitzichtloos) bilateraal Nederlands gesprek met Indonesië - kunnen voorkomen, evenals een agressie tegen Nederland in N.N.G. (met alle gevolgen vandien, met name voor de toekomst van de Papoea's).

5. Een dergelijke gedachte zou voorts voor Indonesië een zekere aantrekkelijkheid kunnen hebben, omdat het dan mede - zij het niet alléén - zou betrokken worden bij het verdere verloop van zaken m.b.t. (en eventueel in) N.N.G. Hieraan zijn uiteraard ernstige consequenties verbonden, doch anderzijds is door Nederlands reeds in 1951 een - in zijn consequenties veel verdergaand - Nederlands-Indonesisch condominium, in het kader van de Ned.-Indon. Unie, voorgesteld. De sedert in N.N.G. plaatsgehad hebbende staatkundige ontwikkeling, het participeren voorts van landen als Australië, maakt het in deze gedachte ongetwijfeld inherente gevaar van chanterende Indonesische propaganda in West-Papua, hoe ernstig ook, in de nu eenmaal bestaande situatie tot een minder kwaad.

6. Bovendien zou een dergelijke opzet mede door de daarin gelegen twijdwinst gelegenheid bieden om de bestaande en steeds toenemende samenwerking met het Australische deel te verdiepen. Deze gedachte leeft vooral bij de Papoea's van N.N.G. sterk, op grond van de stelling, dat W.-Papoea slechts de helft is van het gehele eiland en het zelfbeschikkingsrecht en de dekolonisatie het gehele eiland zou moeten omvatten (Conform resolutie 1515 A.V., Commissie van 17 etc.)

- Door -

7. Door het aldus te bereiken uitstel ~~in~~ via het gaan inleiden van deze besprekingen, het uitwerken van de resultaten ervan etc. wordt kostbare tijd gewonnen, welke van groot belang moet worden geacht, ook als "testcase" voor de Papoea's zelve. Deze zullen immers tijdens de daarop volgende ontwikkelingsperiode, welke dus ook niet een beslissing thans over zelfbeschikking, souvereiniteitsoverdracht etc. prealabel stelt, de bestaande contacten met hun oosterburen kunnen uitbreiden en op hun practische waarde voor de toekomst kunnen toetsen als tegenwicht tegen de westelijke (Ind.) invloeden.

8. Tenslotte ware bij een dergelijke opzet en met het oog op eventuele besprekingen van meet af aan rekening te houden met nieuwe, vooral ook na-oorlogse, vormen van staten-samenwerking en statenbindingen, die voor de daarbij betrokken staten niet simplistisch kunnen worden gerubriceerd in louter zwart-wit categorieen van souvereiniteit, onafhankelijkheid e.d., maar vele tussenschakeringen vertonen, welke ook voor de toekomst van de Papoea's en hun verhouding met de buurlanden nuttige gegevens kunnen inhouden.

9. Zouden de Indonesiërs een dergelijk concreet aanbod van Nederland om te spreken en te worden betrokken bij het overleg omtrent wegen en middelen voor de toekomstige ontwikkeling van dit gebied afwijzen, dan zou zulks de onus van deze weigering duidelijk op Indonesië leggen, waaraan reeds onlangs in de VN van AA-zijde werd verweten, dat het zelf niet met een alternatief tegen de Nederlandse voorstellen kwam.

- T.a.v. -

10. T.a.v. de Nederlandse publieke opinie is aldus tegemoetgekomen aan de wens om te "spreken" met Indonesië, hetgeen tenslotte ook een opvatting is, welke bij de overgrote meerderheid (in dit geval ~~met~~ een 2/3) van de VN-leden leeft.

Naar het voorkomt zou het overweging verdienen, om indien met het aan het bovenstaande ten grondslag liggende beginsel wordt akkoord gegaan, de kern van bovenstaande gedachten onverwijld aan Washington èn Canberra, evenals aan New York te seinen, waarbij aan Washington zou kunnen worden verzocht dit - vergezeld van een nieuwe ernstige waarschuwing tegen agressie- onverwijld aan Djakarta te doen weten. De vraag rijst daarbij of niet van Nederlandse zijde een en ander tevens ~~onmiddellijk~~ bekend zou moeten worden gemaakt, onmiddellijk na de V.S. demarche in Djakarta.

's-Gravenhage
14 december 1961

Ik ben het niet met deze conclusie eens.